

Korošec.

Gospodarski in političen list za koroške Slovence.

Posamezne številke
stanejo 10 vln.

Štev. 37.

V Celovcu, v petek, dne 20. novembra 1908.

Leto I.

Koroški Slovenec, zdrami se!

«Vstani borni narod moj!
do danes v prah teptan!»

Nobeden človek ne more več tajiti, da bi mi Slovenci ne živeli v istih razmerah kakor naši bratje Poljaki na Pruskem. Brez pravic, kakor v sužnosti živimo in skoro nam ni mogoče se rešiti iz teh verig. A mi nismo prvi, ki moramo tako trpeti. Vsak narod je imel žalostne čase, vsak narod v Evropi je prišel iz sužnosti do vladarstva. Sedaj gre Slovan isto pot, Slovan gre na dan! V Avstriji se bo določila bodočnost Slovanom! Boj je hud ali zmaga bo naša, mora biti naša. Slovan bo postal vladar v Evropi, to je gotova stvar. Ali poglejmo v naše domače gorotanske pokrajine in naše razmere!

Marsikateri naših bratov nas je že smatral za živeče mrliče slovenskega rodu, govorilo se je in se morebiti še: «slovenskega Gorotana ni več.» Spal je Gorotan, še ponekod spi, toda umrl še ni! Vstajati je začel, vstaja še in vstajal bo! Kralj Matjaž se nam približuje . . .

Kakor bolniku tako je tudi potreba nam podpore, podpore, ki bo nas okrepčala in dvignila do zmage. Zmaga mora biti naša! Brez ozira na naše brate na Kranjskem in drugod pa moramo tudi mi storiti svojo dolžnost, moramo pokazati, da smo še slovenski Gorotanci, da smo še pravi sinovi «Slave». Prvi pogoj do zmage je bil in ostane «edinost»! Ne posameznemu človeku, ampak z združenimi močmi je dandanes mogoče kaj doseči. Mi moramo pomisliti, da do danes še nismo imeli niti enega dobrega dneva, odkar smo prišli pod oblast frankovskih tiranov, ki so nam ugrabili naše pravice, tako, da smo zdaj narod z manjšimi pra-

vicami kakor drugi ter se moramo boriti za vsako mrvico pravičnosti v šoli in uradih v vsakem oziru! Pustimo enkrat naše stare napake. Vsakega dolžnost je, da dela za blagor domovine. Podpirajmo pred vsem našo šolsko družbo, kajti ona je bila in ostane edina naša braniteljica v vseh narodnih bojih. Kupujmo njeno blago, kakor: koleke, razglednice, kavo, cikorijo, vžigalice, milo, prte i. t. d. in zbirajmo zanjo! Podružnice Ciril-Metodove družbe vstanite, delajte in ne spite! Delajte dokler še ni prepozno!

Tudi nekateri gospodje v Celovcu naj pustijo strankarsko zaslepljenost na strani, zlasti ne jemljite narodnim dijakom podpore in ne podpirajte jih s strankarskega stališča, kakor se je menda pred kratkim še godilo! Vse naj združuje ljubezen za narod, narodna korist nam bodi sveta!

Izprašujmo si tudi svojo vest, kaj smo storili na gospodarskem polju, pri komu kupujemo, v katero gostilno zahajamo, ali podpiramo nemške odvetnike, ko imamo dva dobra slovenska advokata!

Nemci povsod hujskajo zoper nas, domačinu Slovincu hočejo vzeti kruh, ne bodimo mevže in podpirajmo samo Slovence. Potem bomo še le gospodarji na rodnih tleh. — V znamenju gesla: «Svoji k svojim» bomo zmagali.

Slovenuki koroški učitelj.

Slovinci, ne zabite družbe
SV. CIRILA IN METODA!

Dopisi.

Leše pri Prevaljah. (Ostaj je.) Kakor smo vsi rudarji mislili, tako se je tudi zgodilo. Učitelj Krebs je nam ostal. Seveda je deželni solski svet spoznal, da je Krebs čisto dober za «Windischarje», kakor nas ta Krebs imenuje, ker je nesposoben za pouk v šoli in samo dober germanizator. Sploh germanizatorji še niso nikdar bili učitelji v pravem pomenu besede, saj pri nas ne. Sicer še ni dobil pri nas «Verdienstmedajlo» in tudi ne bo. Za kaj neki? Ali za zasluge na šolskem ali na gospodarskem polju? Nikjer nima Krebs pokazati pravega napredka, vse gre le rakovo pot. Akoravno je «Bienenfoter», kakor mu pravijo, ne pozna svoje stroke ter muhe, kakor pravijo, vsako zimo «počivkajo» «vsled gladu». O drugih rečeh hočemo molčati, tičejo se tudi njegovih čebel. Hočemo si še malo materiala pridržati za prihodnjic. Dosedaj mu samo svetujemo, da bi čimpreje uresničil svoje lastne besede: «Ich werde mich ganz dem Bienenstande widmen...» Gospod «Bienenfotr», ostanite le pri Vašem štantu, za poučevanje mladine niste!

Spodnji Rož. (Živinozdravništvo.) Kako se za nas tukajšnje kmete skrbi, priča sledeče: G. živinozdravnik Zavadilnik, kateri je bil v Borovljah, se je zdaj preselil v Celovec in tako zdaj v Borovljah ni nobenega živinozdravnika. Imamo pa tukaj v našem kraju in sicer v Kaplji pri Dravi domačega, v zdravništvu dobro izurjenega človeka — a glej — temu je pa zdraviti kratkomalo prepovedano. Vprašamo merodajna mesta, kam se naj v slučaju bolezni obrnemo, ali naj hodimo v Celovec po zdravnika, ali naj pustimo našo živino, kadar bi nastala kaka nevarna, kužna bolezen, kar

PODLISTEK.

Križem po Koroški.

Spisal Ferdo Plemič.

Konec.

Zaviham si svoje hlače, zamenjam navadno palico s planinsko, še mil pogled na svoje čevlje in odrinem z drugo družbo ob gorskem grebenu proti vrhu. Udobno se vije steza ob prepadajočih stenah in ni nikakor nevarna. Le dva ozka prehoda, zavarovana sicer z napeto železno žico, stisneta novincu v hribolaztvu nekoliko srce. Odštevši hipno onemoglost ženskega člana naše družbe in tozadevno ozdravljenje z žganjem od strani Slavčka, smo srečno priplezali do trigonometričnega znamenja na vrhu Jepe (2144 m). Prvi sem bil tamkaj, in ker je moja družba še kotalila nižje dol, vrežem v kol svoje ime ter se pri tem delu vrežem tudi v prst ter tako krstim Jepo s svojo krvjo. Kasneje jo je krstil še Slavko, kakor bomo videli.

Jepin vrh je ozek greben, polkrožno zasukan, ki se pa proti Rožčici razširi v travnato planoto. Na tej planoti smo se tudi utaborili. Bila je enajsta ura, in solnce je občutno pripekalo.

Zdaj se je človek lahko ozrl z zadovoljstvom po okolici. Bili smo že v taki višini, da smo gorenjskim in koroškimi orjakom lahko rekali «ti». La jugu orjaška severna stena ponosnega Tri-

glava in vse kamnito morje njegovih sosedov, natanko se odrisujočih od vedrega neba po svetlih ploskvah in temnih sencah. Na severu Dobrač v legi prežečega leva, in dalje in dalje vrh pri vrhu, kipeči v oblake. In vmes blesteči biseri, jezera, in srebrne kače. —

Vrnili smo se. Slavko se je zagnal s takim navdušenjem nizdol, da mu je kmalu zmanjkalo tal pod nogami in je priletel na grušč ter se je začel z njim vred valiti proti globoko prepadajočemu brezdnju. Menili smo že, da se hoče prekopicniti vanj. A Slavko je bil drugega mnenja, pustil je pač kamenje bobneti v prepad, sam se je še tik pred njim zaril v Jepine grudi. Oddahnili smo se in nekateri smo mu hiteli na pomoč. Imel je hlačnici prebiti na kolenih in kolena krvava. Sedel je na kupu kamenja in ves preplašen se je tipal po vsem životu.

„Slavko, kaj pa ti je, se je kaj polomilo?“ vprašamo ga v svetem strahu.

„Jejžeš Marija, na vem, pa žinjam, da se je!“ odgovori on ter se tipa dalje.

„Polomilo! Kaj pa?“

„Fajfa!“ privre mu iz izmučenih prsi.

Oddahnili smo se drugič, a tudi oštevati smo ga začeli, da nas tako plaši s svojo neumno fajfo.

„Koj pa žinjate, da je fajfa?“ odvrne on užaljen. „Brez fajfe čovek še čoveku ni podob'n. Moja fajfa pa tud' n'či naumna, prov brihtna fajfica je.“

Ker smo uvideli, da bo raje končal na mestu, negoli da bi šel dalje, poiskali smo mu jo in jo tudi nedaleč našli, k sreči nepoškodovano. Slavku je bilo pri tem snidenju slajše krog srca, kakor če bi mu podelili zaslužni križec. Seveda je sedaj vstal ter šel z nami dalje, obljubil nam je tudi, da bo od sedaj naprej pamet rabil, hlače in kolena pa hranil, ker Jepa vendar ni božja pot, na katero bi bilo treba po kolenih gorindol drsati. Nato ga nismo privezali na vrstico, kakor smo nameravali pričerkoma. A zagotovili smo mu, da mu postavimo v slučaju, da se vendar še pobije, tako „martro“ na istem mestu, kakor stoji ena zunaj Brnce in katere besedilo prične takole: — — — „Ta 25. oktobra 1895 sta se srečala ta neprevidna smert in te rajni Jožef — — —“.

Vrnivši se v Bertino kočjo, smo si privoščili pošten prigrizek ter ga tudi zalili z manj poštenim vinom. Nato smo si kratili čas vsak po svoje. Slavko si je izbral seveda najboljši del. Porabil je namreč ugodno priliko in je smuknil za kočjo. Ko smo pogledali za njim je že smrčal na svojih lavorikah s — fajfico v roki.

Nekaj nas pa je krenilo na bližjo višino, da si ogledamo še enkrat gorenjske orjake.

Glasen juu-huuuu!“ nas zdrami iz zamaknjenja. Dva tolsta hribolazca in njun vodnik se prikažeta iz gozda, za njimi pa se privleče gospa bujnih oblik, oblečena v dolgo, belo krilo.

Kopajnik, je priredil bal, žihpoljski župnik pa so se zaradi tega ustavili in niso hoteli napraviti cerkvenega opravila. Prejšnji župnik nam zaradi veselice in plesa na žegnanje nikoli niso odrekli cerkvenega opravila; zato pa res ne vemo, kaki so cerkveni predpisi. To pa vemo, da se ljudje radi tega jezijo, in tudi nasprotniki porabijo vsako tako priliko, da proti nam agitirajo.

Golšovo pri Žihpoljah. Zadnjič so lovci ustrelili v našem revirju 32 zajcev in 5 srnjakov. Kjer je toliko divjačine, tam se izplača nositi flinto na rami.

Otrovca. Življenje in imetje nekaterih posestnikov na Trati in na Otrovci v veliki nevarnosti. Slovenci v Spodnjem Rožu včasih res niso več življenja varni. V prejšnjih letih so se pošiljali nevarni ljudje v norišnico ali pa v prisilno delavnico, dandanes jim pa dovoli oblast orožni list in lovsko karto, da streljajo divjačino, če se jim pa zljubi, pa tudi — ljudi, posebno take, ki v politiki ne trobijo z njimi. Kdor jih opazuje, temu se mora vsiliti misel, da za te razbojnice ni več postave na svetu, da lahko počenjajo, kar hočejo, da lahko požigajo hiše mirnih ljudij, ne da bi se jim zakrivil le en sam las na glavi. Bilo je dne 6. oktobra t. l. Borovska lovsko družba, ki pravi, da obstoji iz samih «izobraženih gospodov», je priredila na «Dobjah» lovsko veselico, pri kateri se je cel dan streljalo «z movžarji» seveda brez dovoljenja občinskega predstojništva. Ob kakih sedmih zvečer pa je prirojela cela nemčurska družba kakor kaka pijana banda na Trato, kjer je med hišami ostro streljala, metala rakete in tulila, kakor divja zverina. Isto se je ponovilo v Ostrovci.

Celo zadevo ima v rokah c. kr. sodnija v Borovljah.

Pri različnih posestnikih na Trati in na Otrovci so poizvedovali žandarji in zvedeli so, da je bilo življenje in imetje raznih posestnikov v veliki nevarnosti. Sedaj bo izpregovoril o tem c. kr. sodnik Matzl. Konstatiramo še enkrat, da so lovci ostro streljali, da so padale rakete na strehe in da je bila nevarnost pred velikim ognjem tem večja, ker so strehe zaradi letošnje velike suše docela razsušene in ker so usahnili začetkom oktobra vsi studenci v vasi, tako, da bi v slučaju kaknega požara še požarna bramba ne mogla vršiti svoje naloge.

Če bi Slovenci kje kaj takega počeli, bi bili že zdavnaj vsi od prvega do zadnjega pod ključem. Bomo videli, če je za nemčurje ričet brez klov predobra «košta». Kakor rečeno, mi samo čakamo pravičnosti borovskega sodnika. Če je ne dočakamo in če bi se stvar kratkomalo «zatušala» z izgovorom, da se ni moglo natanko dognati, kdo je streljal, potem bomo potrkali malo dalje in pojasnili to na pravem mestu, ker ima sodnijska oblast skrbeti za to, da obvaruje brez razlike narodnosti in političnega mišljenja vse ljudi pred krivicami. Vsi lovci so dobro znani sodniku in žandarjem.

Sicer nemškutarji s takim početjem sami sebi dajejo klobute, ker vsak pameten človek maje z glavo in prizna, da to ni politično delo, noben «Fortšrit», da s tem ne pridobivajo, ampak odbijajo in to je prav. Na tak način vsaj vsi vidijo, katero kulturo hočejo nam vsiliti.

Prav zaprav pa od teh ljudij nikdo ne more zahtevati boljšega obnašanja. Saj so bile glavne kape med njimi surovine Šušnik, Hus in Zajerle, katerih «kulturo» že vsak pozna.

Narodne zadeve.

Šolsko društvo za koroške Slovence. Dne 19. novembra t. l. je bil ustanovni shod novega šolskega društva za koroške Slovence. Namen tega društva je na kratko: Delati v katoliško-narodnem duhu za izboljšanje šolskih razmer na Koroškem.

Sklicatelj ustanovnega shoda g. dr. Brejc je povdarjal tekom svojega govora, da je šolsko vprašanje že jako staro in da je delovalo pri tem vprašanju že jako mnogo rodoljubov. Od časa do časa bukne to vprašanje s posebno silo na dan, kakor na primer svoj čas vprašanje glede šmihelske šole,

potem šentruperske šole, šentjakebske šole in v zadnjem času šole na Strojni. Vedno pa so samo rodoljubi dotičnega kraja, ki se zavzemajo; širši slovenski svet se pa zanima tudi po možnosti, da pomaga z denarnimi sredstvi, toda skupnega nastopa v tej zadevi ni. Katoliško politično društvo v Celovcu, ki je delovalo na tem polju, je preobloženo z delom, da se je že dolgo spoznala potreba, da se glede šolskega vprašanja ustanovi posebno šolsko društvo. Tudi prejšnji predsednik družbe sv. Cirila in Metoda, g. mons. Tomo Zupan je to nasvetoval. Tudi družba sv. Cirila in Metoda v tem oziru ne more priti vsem potrebam v okom. Njena naloga je tudi nekam drugačna in se posebno v posameznosti ne more spuščati. Novo šolsko društvo pa hoče delovati vsopredno za družbo sv. Cirila in Metoda, na podlagi svojega programa in pričakuje, da bo tudi družba sv. Cirila in Metoda to društvo podpiralo. Nato so se brez ugovora prebrali statuti, in je glede istih g. dr. Brejc omenil, da se morajo sprejeti nespremenjeni, ker bo sklepal glede eventualne spremembe šole prihodnji občni zbor. Vršile so se potem volitve. Volilno pravico imajo sklicatelji oziroma predlagatelji društva in pa ustanovniki, to so tisti, ki plačajo najmanj 200 kron. Letniki, ki plačajo po 12 kron na leto, podporni člani nimajo volilne pravice. Na ustanovnem shodu se je vpisalo prilično pet ustanovnih članov, ki so potem izvršili izvolitev odbora. V odbor so voljeni: kot predsednik g. Mat. Ražun, župnik v Št. Jakobu v Rožni dolini; g. profesor Apih v Celovcu, gosp. vladni svetnik Scheinigg v Celovcu, g. dr. Arnejc, provizor v Žrelcu pri Celovcu in g. župnik Treiber v Št. Rupertu pri Velikovcu. Končno je predsednik društva g. Ražun s toplimi besedami pozivljalk pristopu društva in k skupnemu narodnemu delu. Namen, katerega si je društvo postavilo, je jako lep, delo na tem polju je silno potrebno. Želeli je, da bi se to delovanje vršilo vedno v čisto narodnem duhu, tako da ne bi bilo nobenega nasprotstva z delovanjem družbe sv. Cirila in Metoda.

Slovenski učitelj preziran. V nekem nemškem listu je bilo čitati pretečeni teden sledečo notico: «Seine Majestät der Kaiser hat für das vom k. k. Uebungsschullehrer Jul. Welser in Salzburg komponierte Kaiser-Jubiläumslied dem Autor den Allerhöchsten Dank ausdrücken lassen und die Aufnahme des Liedes in die kaiserliche Fideikommiss-Bibliothek befohlen.» — Slovenski skladatelj Emil Adamič je zložil spevoigro (na kratko pesem): «Slava cesarju Francu Jožefu I!» — Spevoigra se je uprizorila že v več krajih, v Kamniku celo dvakrat zaporedoma z najboljšim uspehom. Spevoigri so prisostvovali visoki dostojanstveniki, ki bi lahko vedeli, da tudi slovensko delo zasluži priznanje. Pa kaj hočemo! Emil Adamič je pač slovenski učitelj, in gotovi krogi nočejo opozoriti na najvišjem mestu, da smo tudi Slovenci patriotični. Vsake druge pripombe se vzdržujemo v današnjih, za slovenske liste nevarnih časih. Gosp. Emila Adamiča pa zagotavljamo, da ga čislamo, in to mu naj bo tudi v zadoščenje in v priznanje!

Narodni svet so si ustanovili Nemci na Koroškem! Zakaj? Pravijo, da se varujejo pred grabeljivimi Slovenci. Kdo se temu ne smeji? Tako je rekel tudi volk, ko je v tovaršiji z drugimi napadel ovce. Bolj kakor kdaj se postavljajo Nemci proti Slovincem. Nobene pravice ne smemo več imeti, potem pa — no, potem bi pa z nami v miru živeli. Združimo se in delajmo ravno tako! Nikjer ne podpirajmo nasprotnike!

Umrl je mnogoletni delavec na narodnem in gospodarskem polju štajerskih Slovencev, dr. Ivan Dečko. Slava njemu in trajen spomin.

Koledar družbe sv. Cirila in Metoda za leto 1909 je pravkar izšel. Kaj prinaša? Samo zanimave in poučljive stvari, ki so posvečene narodnemu delovanju. Ker stane samo 1 K 20 vin. ga najtopleje priporočamo. Naroči se naj pri družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

V nemški kranjski hranilnici (šparkasi) v Ljubljani so Slovenci pobrali čez 8 milijonov kron svojih prihrankov, Počenši od meseca januarja letos je bilo vsak mesec mnogo več vzdignjenega kot pa vložnega denarja, kot poročilo tega zavoda samo omenja. 150 slovenskih trgovcem so

odpovedali kredit naenkrat, ker potrebuje zavod denarja. Torej tudi Nemci niso tako močni, kot se delajo. Tudi v nemški celjski hranilnici so se vloge znižale za en milijon kron. Vloge v slovenskih denarnih zavodih naraščajo. Tako je tudi prav. S slovenskim denarjem v slovenske zavode, posebno v take, ki povsod podpirajo samo Slovence.

Koroške narodne pesmi je pravkar izdala „Glasbena Matica“ v Ljubljani. Te pesmice je nabral in čveteroglasno postavil g. Oskar Dev. c. kr. sodni pristav v Škofji Loki, ki je v to svrhu prehodil občino sv. Jakob in Ziljsko dolino od Brda do Podkloštra. Prav ljubeznivo so ga pri tem narodnem delu podpirali sledeči gospodje: župnika Matej Ražun pri sv. Jakobu in Anton Šturm na Brdi, državni poslanec Grafenauer, dr. Müller in Kobentar. „Viže“ in besedilo je g. Dev tako zapisal, kakor jih je slišal in je pesmice ugglasbil v prav lahkem slogu. Pesmic je 34, zajetih iz različnih vasic: Brdo, Bistrica, Zahomc, Drašice, beljaška okolica, največ jih je iz Podrožja; pevskim društvom bo prav ustrezno, ker jih je 20 za mešan, 14 za moški zbor urejenih. V Rožni dolini sta znana Janez Kajšnik, po domače Jozelj Hajnže iz Breznice in Franc Šuštar pri sv. Jakobu kot najboljša narodna pevca. Hajnže je pastiroval več kot 50 let, na Rožci in Golici je „veselilo prepivlal in kratek čas mou“; na stara leta mu huda gre, pa je dobre volje in se veseli „ker postelca mojega groba, bo tudi zelena“. Franc Šuštar je kot organist nabiral vse presrčne pesmice, ki opevajo stvarnika, gozd in polje, zaprte tičice, solnce in veselje. V Ziljski dolini slavita kot narodna pevca Ivan Pip, organist na Bistrici in njega oče. Vsi ti pevci so Devu drage volje prepevali, žinjali in juckali in žnjim delili veselje na zapisovanju pesmic. Dočim pesem v Podrožju poveljuje naravo, vigrad, nedolžnost, Boga, opeva Ziljska dolina ponajveč ljubezen do pobča in dečve, srečno in nesrečno, rožice in lepe kartelce. Dev ima v svoji zalogi še nad 100 koroških narodnih pesmic, med njimi mnogo jeklenih, starinskih, ki že izumirajo po Ziljski dolini, od teh izide prihodnje leto II. zvezek. S prvim zvezkom nastopi mило doneča, oživljena koroška narodna pesem svojo veselo pot med Slovence, ki bodo iz nje spoznali vse gorje in veselje, vso pošteno dušo koroškega Slovence. Naj se ta knjižica udomači v vsaki hiši, v kateri se „žvižga veselo in poje, na večer pa sladko zaspi“. Dobiva se pri Glasbeni Matici v Ljubljani, cena ji je 2 K.

Gospodarska vprašanja.

Tržne cene

v četrtek, dne 12. novembra 1908 v Celovcu.

		K r o n e
Pšenica	birn . .	15.—
Rž	„ . .	12.60
Oves	„ . .	6.80
Koruzna	„ . .	11.—
Ajda	„ . .	—
Ječmen	„ . .	10.—
Pšeno	škafec . .	4.20
Špeh	klla . .	—
Meso (svinjsko)	„ . .	—
Krma (sladka) . 100 kil		7.— do 10.—
Krma (kisla) . 100 „		7.— do 10.—
Slama	100 „ . .	6.—

Antialkoholizem. Na Švedskem, Norveškem in Danskem je doslej 100.000 organiziranih abstinentov, ljudi, ki ne pijejo ne piva ne vina, ne mošta in seveda tudi ne žganje. Pred nekaj desetletji je tam še razsajala alkoholna kuga, toda države so uvidele nevarnost, ki preti s propadanjem ljudstva tudi njim ter so začela potom postav postopati proti tej nevarnosti. Prodajanje žganja se je kratkomalo prepovedalo. In dandanes niso samo prebivalci teh držav najbolj zdravi narodi cele Evrope, ampak so se tudi gospodarsko tako okrepili, da nam služijo lahko kot vzgled. Morda nikjer

drugod v Evropi tudi v «nadkulturni» Nemčiji ne vživa prava ljudska šola tak ugled, kakor ravno v teh deželah. Kmečki stan je tam, posebno na Danskem, temeljito izobražen potom neke posebne vrste sol, ki so najprej v Evropi nastale na Danskem, in katere imenujejo Danci «Ljudske visoke šole». Toda o tem in o strokovni izobrazbi kmečkega narasčaja v kratkem več. —ij.

Kako slabo se godi mesarjem. Na letošnjem graškem jesenskem sejmu je vzbujalo veliko zanimanja odlikovanje najtežjega zakonskega para. Nagrado sta dobila mesar Schumy in njegova žena, ki tehtata skupno 227 kg. Pa naj še kdo reče, da se našim mesarjem ne godi slabo.

Poljske bolhe. Uničujemo jih, če razstrosimo apnen prah (zgodaj zjutraj) po polju. Dober je tudi pepel od premoga in cesten prah, ki je poln apna. Ponemod razdrobe tudi suhe kurje odpadke ter potrosijo ž njim polje. Škropimo polja z mešanico iz 1 hl vode, 3 $\frac{1}{2}$ kg petroleja in 3—4 kg mila. Na lanenih poljih uničujemo bolhe tako, da vlečejo po polju remelj, ki je obdan s starim žakljom in polit s terom (katranom). Na mokri žakljevinu ostane tisoč in tisoč bolha. Vsa dela za uničevanje je treba večkrat ponavljati. Izvršujemo jih zjutraj zgodaj, ko je še rosa.

Semena. Glavna napaka je, če ne pazimo, da je seme čisto, gledati moramo pa tudi, da izberemo najtežja in najdebelejša, torej napopolnejša semena. Kdor ne pazi na to dvoje, ne more imeti sreče pri sejanju.

Jetična živina. Kakor človeštvo, tako muči tudi živali strašna bolezen jetika, da je najmanj 5% živine jetične, drugi pa pravijo celo, da je 40%. Resnica pa je, da je ta bolezen v nekaterih krajih manj, v drugih bolj razširjena. Pri živini, ki se redi vedno v hlevih, je jetika bolj domača, nego pri oni, ki hodi na pašo. Posebno močno je podvržena jetiki lepa simodolska (simentalska) živina. Ta bolezen se da prenesti od živine na človeka, zato bi moral vsak kmetovalec skrbeti, da se bolne živine iznebi. Seveda z gotovostjo se ne da določiti na priprost način, ali je ta ali ona žival bolna za jetiko. Pač pa lahko določi to živinozdravnik s tem, da vbrižgne živali za kožo tuberkulin: to je neko sredstvo, ki provzroča pri bolni živali nekako mrzlico, pri zdravi pa nima učinka. Ker ni tuberkulin škodljiv, bi morali vsi posestniki, osobito oni ki se pečajo z vzgojo plemenske živine ali pa z mlekarstvom, dati svojo živino preiskati. Kar se pokaže bolnega, je treba zaklati ali vsaj odstraniti, da ne preide bolezen na drugo živino ali pa na človeka. Posebno lahko postane človeku nevarno mleko bolnih živalij. — Ako pijemo tako mleko surovo, si prav lahko nalezemo jetiko, ki nas skoraj gotovo spravi v grob. Zato ne pijmo nikdar surovega mleka, marveč le prekuhanega. S kuhanjem se namreč dotične glive, ki povzročajo bolezen umorijo in torej ne morejo več škodovati. Kdor proda kako žival, je po zakonu obvezan, da sprejme žival nazaj, ako se je pokazala v 30 dneh po kupčiji pri živali jetika ali tuberkuloza, kakor se tudi pravi tej bolezni.

Domače vino. Ustanovila se je Kmetijska delavska gospodarska zadruga v Dobravljah na Goriskem, reg. zadruga z omejeno zavezo. Zadruga ima nad 10.000 hl vina (mošta) v svojih kletah združenih kmetov iz boljših vipavskih vinorodnih krajev kakor: Brje, Skrilje, Dobravlje, Kamnje, Šmarje in drugih bližnjih vasi. — Priporoča se cenj. odjemalcem, konsumentom, zadrugam, vinskim trgovcem, gostilničarjem po Koroškem in drugod,

naj se poslužujejo naših izbornih vinskih pridelkov. Postrežba točna in reelna, cene zmerne. Svoji k svojim!

Svetovna politika.

Znotranja.

Novo ministrstvo. Pod predsestvom barona Binerta je že imenovano ministrstvo. Pogajanja med strankami so se razbila, in zato nastopi mesto ministrstvo poslancev, ministrstvo uradnikov. Poljedelski minister Pop in naučni minister Kančera sta uradnika češke narodnosti, finančni minister je Poljak Jorkaš-Koh. Vsi drugi Nemci, izvzemši češkega in poljskega ministra rojaka. Ministri rojaki so parlamentarci in sicer: Za Čehe dr. Začek, za Poljake Abrahamovič, za Nemce dr. Šrajner. Jugoslovani so brez zastopnika. Kakor je znano, se je prejšnja koalicija razbila, ker so Nemci na Češkem stavili pretirane zahteve proti Čehom; Čehi pa so že siti vedno večjih nemških zahtevanj in se niso več pustili upresti v vladni voz. Tudi to ministrstvo menda ne bo dolgo živelo. Miru pa ne bo prej, predno ne bo močna roka nemškim prenapetežem pokazalo, da je Avstrija večini slovanska.

Pod vojaško zastavo! «Fremdenblatt» piše, da so pri 15. vojnem koru poklicani oziroma pridržani oni, ki se že sedaj nahajajo v vojaški službi in katerih službovanje bi poteklo 31. decembra t. l., in vsi tisti, ki služijo sedaj kot nadomestni rezervisti. Rezervisti, ki so letos že absolvirali orožne vaje, se ne pokličejo pod zastavo.

Zunanja.

Na Turškem kakor tudi na Srbskem so sklenili, da bojkotirajo vse avstrijske izdelke. Če bo šlo tako naprej, bodo tam doli kmalu puške pokale. Zunanji minister Avstrije Aehrenthal se hoče menda že pogajati. Vojske v teh slabih časih res ne potrebujemo.

Raznoterosti.

Čuden umor. Splošno znani angleški general Luard se je šel sprehajati v gozd blizu Londona s svojo 64 letno ženo. Ker se je žena utrudila, se je hotela odpočiti ter je zaostala, dočim se je šel general dalje sprehajati. Ko se je čez dve uri vrnil po ženo, našel jo je ustreljeno. Morilec ji je prstane s tako silo pobral, da ji je polomil prste.

Predrzen ropar. V parku Jelowstone pri Njujorku je neki ropar s puško v roki ustavil 11 poštne voz ter pobral 125 potnikom nad 10.000 dolarjev, mnogo ur in drugih dragocenosti. Vlada je poslala za roparjem vojake.

Originalno reklamo je iznašel neki restavratore v New Yorku. V svoji restavraciji ima samo numerirane stole. Vsako soboto izbere drugo številko ter jo da v kuverto, katero šele drugo soboto odpre. Gostje si lahko izbere sedež, kakršnega hočejo. Gost, ki je cel teden sedel na številki, ki je v zapečateni kuverti, dobi povrnjen denar, ki ga je tekom tedna zapravil v gostilni in povrh še kot častno darilo zlato uro.

Letati je hotel. Farmer Arish Wheeler v Greenwich, Conn., v Ameriki si je izdelal par velikih peroti, o katerih je upal, da bo letel po zraku kakor ptič. Da te peroti preskusi, je potem, ko si jih je pritržil na hrbet, odšel na streho stoglega hleva, toda od tu je padel naravnost v reko Mianus, kjer bi prav gotovo utonil, ako bi mu njegov сосед še v pravem času ne prišel na pomoč. Wheelerju je v glavi zavrelo, ker je v novejšem času vedno čital poročila o raznih zrako-

plovih in poleg tega je bilo zadnje dni tudi neznosno vroče. Ko je padel v vodo, se je njegovo navdušenje za zrakoplovstvo ohladilo.

Lovske puške

vseh sestav, priznano delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom priporoča 52-9 Prva borovska tovarna orožja **PETER WERNIG** c. in kr. dvorni založnik v Borovljah :: Koroško. Slovenski ceniki brezplačno in poštne prosto.

Epilepsija.

Kdor trpi na božjasti, krču in drugih nervoznih boleznih, zateva naj knjigo o tem. 52-18 Dobi jo zastoj in poštne prosto v 7 **Labudovi lekarni, Frankobrod o. M.** (Privil. Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.)

Svoji k svojim!

Proda se izvanredno

dobro vino

(letošnji pridelek) od vinogradarja

Fr. Janžekovič, Samušani

Žel. postaja in pošta Možkanjci, (niže Ptujca). Most je imel 20—22° sladkorja. Vino je iz znanega **Turskega vrha (Türkenberger)** je jako finega okusa in zelo močno. **Za pristnost se jamči.** 3—1

Hranilnica in posojilnica

v Borovljah

uraduje vsako nedeljo od 10. do 12. ure dopoldne v hiši števil. 50.

Vloge se obrestujejo po 4% izposojila se dajejo proti plačilu 4 $\frac{3}{4}$ % obresti. 13 52—6

Med tednom dajeja pojasnila ravnatelj posojilnice gosp. **Ludovik Borovnik** v Borovljah in tajnik gosp. **Mihael Turk** v Resnici.

*****

Kmetijska nakupovalna in prodajalna zadruga :: Sv. Križ pri Mariboru pošta Zg. Sv. Rungota

ima po zmernih cenah naprodaj

300 hl dobrega sadjevca

veliko množino vsakovrstnih **jabolk** in okoli 200 q plemenitih kostanjev.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Akcijski kapital K 2.000.000.

Denarne vloge obrestujemo po

4 $\frac{1}{2}$ %

od dne vloge do dneva vzdiga.

☞ Kolodvorska cesta št. 27. ☞

Zamenjava in eskomptuje

izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške in ženitninske kavcije.

Eskompt in inkasso menio. :: Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnica v Spljetu.

Turske srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobitek 300.000 frankov. Na mesečno odplačevanje po K 8.— za komad. 1 52—17

Tiske srečke s 4% obrestmi. Dve žrebanji na leto. Glavni dobitek K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10.— za komad.

Prodaja vseh vrst vred papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.